

جغرافیا و تاریخ

(پیوند مرزها)

نوشته

الن، اچ. بیکر

کالج ایمانوئل، کمبریج

ترجمه

مرتضی گودرزی

تهران، ۱۳۹۲

پژوهشکده تاریخ اسلام

جغرافیا و تاریخ

(پیوند مرزها)

تالیف: الن، ایچ. بیکر

مترجم: مرتضی گودرزی

ویراستار: دکتر غلامرضا برهمند

ناشر: پژوهشکده تاریخ اسلام

مدیرنشر: خلیل قوبدل

چاپ اول: ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰

چاپ و صحافی: فرارنگ

ردیف انتشار: ۲۶

۱۶۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای پژوهشکده تاریخ اسلام محفوظ است

خیابان ولیعصر (عج)، خیابان شهید عباسی، پلاک ۱۰، رستگاران، شهرز شرقی، شماره ۹

تلفن: ۰۲۱-۶۷۶۸۰۰۱ - ۰۲۱-۶۷۶۸۰۰۲ - ۰۲۱-۶۷۶۸۰۰۳
نمابر: ۸۸۶۷۶۸۶۰

وب: www.ia.ac.ir

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

بیکر، الن آر. ایچ، ۱۹۳۸ م.

جغرافیا و تاریخ (پیوند مرزها) / نوشته الن ایچ. بیکر - ترجمه مرتضی گودرزی -

تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام، ۱۳۹۲.

۳۷۴ ص.: مصور، نمودار، جدول.

978 - 600 - 93472 - 8 - 5

فیا

جغرافیای تاریخی

گودرزی، مرتضی، ۱۳۴۳ - مترجم

۱۳۹۲ ج ۷ ب ۹ / ۱۴۱۱ G

۹۱۱

۳۳۴۷۹۸۲

سخن اول

تاریخ هر امت و جامعه‌ای بیانگر فرهنگ و تمدن آن است. به همین دلیل، علم تاریخ در میان علوم، جایگاهی ویژه یافته است. جامعه اسلامی به عنوان یک امت جهانی، دارای چهارده قرن سابقه تاریخی با ابعاد و عناصری روشن و روشن‌انگیز است. اهمیت این پیشینه تاریخی و ابعاد گوناگون آن، مانند فرهنگ، تمدن، علوم، اخلاق، فلسفه و هنر و نقش بی‌بدیل آن در تمدن جهان معاصر، تلاش گسترده دانشگاه‌ها و دانشمندان عربی و نیز در راه تحقیق و مطالعه این تاریخ عظیم برانگیخته است؛ تا بدان پایه که معتبرترین منابع و اطلاعات پژوهشی در حوزه‌های گوناگون تاریخ اسلام را در مراکز علمی غرب می‌توان سراغ گرفت.

به‌رغم توجه ویژه پژوهشگاه‌های دنیای غرب به اسلام، به علت ناآشنایی ذاتی آنها از شناخت اسلام ناب و حقیقی - به دلیل عدم دسترسی مستقیم و به دور از تحریر به منابع اصیل، و لاجرم اطلاع محدود پژوهشگران از زمینه‌ها و پس‌زمینه‌های یک تحقیق علمی جایگزین، آغاز حرکتی اساسی و همه‌جانبه از سوی دانشمندان اسلامی به منظور تصحیح و تکمیل تلاش‌های گذشته ضروری است. اگر این حرکت، گسترده، غنی و متکی بر پیشرفته‌ترین روش‌های پژوهشی آغاز شود، شک تغییرات بنیادی در مسیر این گونه مطالعات در پژوهشگاه‌های مهم دنیا در زمینه تاریخ اسلام و مسائل مختلف آن دور از دسترس نخواهد بود.

هدف اساسی از تأسیس پژوهشکده تاریخ اسلام - که هم اکنون در آغاز راه است - گام زدن در راه تحقق این آرمان می‌باشد. این پژوهشکده با همت و پیگیری استادان ارزشمند تاریخ اسلام و

رشته‌های پیوسته به آن، آغاز به کار کرده و برای نیل به اهداف مقدس خود، آمادۀ همکاری با همه کسانی است که به این اهداف ایمان دارند. از این رو، پاسخگویی به هزاران پرسش را که در خلال مطالعه ۱۴ قرن تاریخ اسلام مورد توجه خواننده و به خصوص پژوهشگران قرار می‌گیرد، وجهه همت خود قرار داده است. تحقق این مهم با روش‌های گوناگون دنبال می‌شود، که نشر آثار پژوهشی استادان و کارشناسان - به صورت تألیف و یا ترجمه - مانند اثر حاضر، از جمله آنهاست. این برنامه‌هایی همچون تشکیل کارگاه‌های تخصصی، نشست‌های علمی تخصصی و حمایت از پژوهش‌های پژوهشی مورد نیاز، نیز برای تحقق هدف یاد شده در حال پیگیری و اجراست که ضرورت دارد کیفیت و کمیت آنها افزایش یابد.

این مرکز، هم‌اکنون با شش گروه علمی و زیر نظر شورای علمی فعالیت می‌کند، که ان شاء الله به زودی تعداد آنها به دو برابر افزایش خواهد یافت. از جمله اقدامات کم سابقه پژوهشکده، تأسیس دانشنامه‌های تاریخی جهان اسلام است که بزودی اولین مجلد آن عرضه خواهد شد. این دانشنامه با ریاست علمی استادان در هفت گروه علمی مشغول فعالیت است و هزاران مدخل را - تاکنون - همراه با منابع اصلی آن در پایگاه اینترنتی عرضه کرده است تا دسترسی محققان به منابع را آسان کند.

پژوهشکده تاریخ اسلام به وسیله پایگاه علمی خود با همه پژوهشگران و علاقه‌مندان به مطالعه در سراسر جهان پیوند برقرار می‌کند. این پایگاه، علاوه بر انعکاس همه فعالیت‌های این مرکز علمی، بازتاب‌دهنده فعالیت‌های علمی انجام شده توسط مراکز تخصصی دیگر در این رشته است. با فعال شدن پایگاه مزبور، دسترسی پژوهندگان به مرکز جامع و همه‌جانبه، که انعکاس‌دهنده همه آثار موجود در زمینه تاریخ اسلام باشد، میسر خواهد شد.

علاوه بر آن، هم‌اکنون کتابخانه تخصصی (حقیقی و مجازی) فعال است و به تدریج فعال‌تر خواهد شد. از خداوند بزرگ، برای این تلاش و همه تلاشگران راه حق و حقیقت، آرزوی موفقیت می‌کنم.

سیدهادی خامنه‌ای

رئیس پژوهشکده تاریخ اسلام

جغرافیا و تاریخ

پیوند مرزها

به مدت بیش از یک سده جغرافیا و تاریخ نخستین کتابی است که به‌طور جامع وابستگی متقابل دو رشته را مورد بررسی قرار می‌دهد. آل بیکر، عالم برجسته جهانی در رشته جغرافیای تاریخی، در این کتاب کانون توجه خود را مورخان آمریکایی، مالی، بریتانیا و فرانسه قرار می‌دهد؛ اما چشم‌اندازی جهانی و میان‌رشته‌ای بر نظریه و عملکرد جغرافیای تاریخی و تاریخ جغرافیایی را در نظر می‌گیرد. وی دیدگاه‌های مورخان را درباره ارتباط رشته‌ها با جغرافیا، و نظریات جغرافی‌دانان را در خصوص رابطه رشته‌هایشان با تاریخ، تحلیل می‌کند. همچنین، در بنای مناسب آن، به بررسی جغرافیای محلی و تاریخ فضایی، جغرافیا و تاریخ محیطی، جغرافیا و تاریخ حمل‌ونقل، و جغرافیا و تاریخ منطقه‌ای می‌پردازد. دکتر بیکر در جستجوی یافتن راهی برای از میان بردن «شکاف بزرگ» بین تاریخ و جغرافیا، اصول بنیادی را شناسایی می‌کند؛ بدین سان، جغرافیای تاریخی را نه تنها به تاریخ، بلکه به جغرافیا ارتباط می‌دهد. از این رو، پژوهش وی «سرآغازی نوین» برای این پیوند محققان تاریخ و جغرافیا

آلن بیکر عالم جغرافیای تاریخی، صاحب شهرتی جهانی است که در سال ۱۹۹۸ به دلیل خدمات علمی‌اش در این عرصه به افتخار دریافت نشان شوالیه نخل فرهنگستان فرانسه نائل آمد.

فهرست مطالب

۱۳		مقدمه مترجم
۱۵		پیشگفتار
۲۱		فصل یکم. روابط بین جغرافیا و تاریخ
۲۱		مقاصد
۳۲		میراث گذشته
۴۳		مورخان و جغرافیا
۵۶		جغرافی‌دانان و تاریخ
۷۵		فصل دوم. جغرافیایها و تاریخهای محلی
۷۵		گفتمان محلی در جغرافیا
۷۷		پراکندگی‌های جغرافیایی
۸۷		انتشارات فضایی
۱۰۱		جغرافیای تاریخی، جغرافیای زمان و جغرافیایهای کرانمندی زمان
۱۱۰		تاریخهای فضایی، تاریخهای محلی و تاریخ جغرافیایی
۱۲۵		فصل سوم. جغرافیایها و تاریخهای محیطی
۱۲۵		گفتمان محیطی در جغرافیا

۱۳۰	جغرافیای تاریخی، بوم‌شناسی تاریخی و تاریخ محیطی
۱۴۳	جغرافیاهای محیطی تاریخی
۱۶۶	درک محیط‌های طبیعی: جغرافیاشناسی تاریخی
۱۷۹	فصل چهارم. جغرافیاهای تاریخی و تاریخ‌های چشم‌انداز
۱۷۹	گفتمان چشم‌انداز در جغرافیا
۱۸۶	ارتباط‌های میان‌رشته‌ای و بازنمایی‌های چشم‌انداز
۲۱۱	ساخت چشم‌اندازها
۲۲۴	نمای چشم‌اندازها
۲۳۷	یادمان و چشم‌اندازها
۲۵۱	فصل پنجم. چشم‌اندازها و منطقه‌های
۲۵۱	گفتمان منطقه‌ای جغرافیا
۲۶۱	جغرافیاهای منطقه‌ای تاریخی
۲۹۹	تاریخ‌های منطقه‌ای و ناحیه‌ای
۳۱۳	تاریخ‌ها در مکان، جغرافیاهای در زمان‌ها: تاریخ
۳۲۷	فصل ششم. تأملات
۳۲۷	نگاهی به گذشته
۳۳۰	جغرافیای تاریخی و تاریخ
۳۳۷	جغرافیای تاریخی و جغرافیا
۳۴۳	تاریخ‌های مکان
۳۴۸	دورنمای آینده
۳۵۵	نمایه

فهرست تصاویر

- ۱-۱ نمودار ون در مورد رون جغرافیه تاریخی موضوع آن‌ها ۲۴
- ۱-۲ نمودار ون در مورد چهار گفتمان اصلی جغرافیا ۳۱
- ۲-۱ توزیع گروه‌های کشتگر در انگلستان ۸۰
منبع: Darby (1997:127)
- ۲-۲ «زمان‌بندی» بعضی از انجمن‌های داوطلب در لوآر-و-شر، فرانسه، ۱۸۱۵-۱۹۱۴م ۸۸
منبع: Baker (1999a:258)
- ۲-۳ «فضابندی» انجمن‌های تعاونی در لوآر-و-شر، فرانسه، در سال ۱۸۶۸م ۸۹
منبع: Baker (1999a:156)
- ۲-۴ «فضابندی» انجمن‌های تعاونی در لوآر-و-شر، فرانسه، در سال ۱۹۰۷م ۸۹
منبع: Baker (1999a:159)
- ۲-۵ پذیرش محصولات شلغم و شبدر در نورفولک و سافولک، انگلستان، بنابر دفاتر دارایی حاوی گوشت ۹۹
وراثی، ۱۵۹۰-۱۷۴۰م
Transactions of the Institute of British Geographers, 10, M. Overton, منبع:
انتشار نوآوری‌های کشاورزی در اوایل دوره مدرن انگلستان: شلغم و شبدر در نورفولک و سافولک

- ۱۵۸۰-۱۷۴۰م، ۲۰۵-۲۲۱، کپیرایت (۱۹۸۵م)، با اجازه انتشارات بلکول.
- ۲-۶ توزیع پذیرندگان و غیر پذیرندگان سبزیجات ریشه دار خوراکی در نورفولک و سافولک، انگستان، بنابر دفاتر دارایی حاوی گواهی‌های وراثتی، ۱۶۶۵-۱۷۲۴م ۱۰۰
- منبع: *Transactions of the Institute of British Geographers*, 10, M. Overton,
- انتشار نوآوری‌های کشاورزی در اوایل دوره مدرن انگلستان: شلغم و شبدر در نورفولک و سافولک ۱۵۸۰-۱۷۴۰م، ۲۰۵-۲۲۱، کپیرایت (۱۹۸۵م)، با اجازه انتشارات بلکول.
- ۱۶۴ ال‌سی کلی تأثیرات توسعه بر محیط در هند غربی در سال ۱۴۹۲م Watts (1987: 534-535 and 533) منبع:
- ۳-۳ «تأثیر امریکاییان بر ابداع‌شده فضا، محیط، چشم‌انداز و مردم» *Journal of Historical Geography*, 18, M. Bowden, The invention of America: traditions, 26-35, Copyright (1992), with permission from Elsevier
- ۴-۱ شهر لیدز توسط ج. امرسون، ۱۸۶۶م Paul Mellon Collection, with permission from the Yale Center for British Art, New Haven, Connecticut
- ۴-۲ «تغییر در جنگل‌های آمریکا»، ۱۸۵۰م Williams (1989b: 126-127) منبع:
- ۵-۱ «نموداری از امپراتوری بریتانیایی آتلانتیک»، پروفیسور نوشته شده در جزایر بریتانیا، لندن، اسکاتلند، ولز، جزیره مان، التسر و ایرلند را نشان می‌دهد ۲۷۶
- منبع: D. W. Meinig, «The Shaping of America: a Geographical Perspective on 500 Years of History», Vol. I: Ancient America, 1800-1992. Copyright (1986), with permission from Yale University Press
- ۵-۲ نقشه‌های مربوط به بخش آمریکای شمالی در اطلس جدید تاریخ مدرن ۳۱۸
- منبع: Darby and Fullard (1970)
- ۶-۱ تنوع فکری جغرافیای تاریخی: مجموعه مدونی از پژوهش‌های جغرافیای تاریخی، ۱۷۰۰-۲۰۰۱م ۳۲۸
- ۶-۲ تنهایی پژوهش در اداره ثبت و اسناد: مؤلف در بخش بایگانی، نانسی، فرانسه، در ژوئیه ۲۰۰۰م ۳۳۲
- منبع: مؤلف

مقدمه مترجم

کتاب جغرافیا و تاریخ، فصل دوازدهم که با نام آن برمی آید، در پی ایجاد پیوندی معنادار بین جغرافیا و تاریخ است. در این اثر، جغرافیای تاریخی به مثابه یک رشته فرعی و صوری دانشگاهی مورد توجه قرار نمی گیرد؛ بلکه نویسنده گران این اثر، آن دغدغه آن را دارد تا به تأثیر متقابل این دو رشته در فرایندی کارکردگرا در حوزه علوم انسانی بپردازد.

آلن بیکر مؤلف کتاب، عالم جغرافیای تاریخی، استاد عالی رتبه دانشگاه کمبریج و مدیر مطالعات جغرافیایی کالج امانوتل بوده است. او که اینک استاد بازنشسته این دانشگاه است، حاصل تجربه های ارزنده خویش را در تعامل جغرافیا و تاریخ و به بیان دیگر، در گستره عظیم تر علوم انسانی عرضه می کند. آلن بیکر، از سال ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۴ میلادی ریاست گروه جغرافیای دانشگاه کمبریج را برعهده داشته است. همچنین عضو مؤسس گروه پژوهشی مؤسسه جغرافیای دانان بریتانیا و نیز عضو مؤسس هیئت تحریریه نشریه وزین جغرافیای تاریخی بوده است. وی به ویژه تخصصی به تحول اجتماعی و تغییر اقتصاد، فرهنگ و چشم انداز فرانسه در طول سده نوزدهم میلادی داشته و در سال ۱۹۹۸ به افتخار دریافت نشان مهم شوالیه نخل فرهنگستان فرانسه نائل آمد.

آلن بیکر در کتاب جغرافیا و تاریخ خود، هم از چشم انداز جغرافی دانان و هم مورخان، به تحلیل موضوع های جغرافیای تاریخی می پردازد. او در این کتاب از زوایای مختلف به پژوهش در جغرافیا و تاریخ روی می آورد. به عرصه های مختلف جغرافیا، مانند جغرافیای محلی، تاریخی، محیطی، و صورت های گوناگون تاریخ، از جمله تاریخ های محیطی و منطقه ای، توجه خاص

مبذول می دارد. بیکر در این کتاب بحث‌های خود را با شواهد عینی و اسناد معتبر، مستند می‌سازد. مفاهیم تحلیلی نیز، مانند بحث فضا و زمان، و تأثیر آن‌ها در چشم‌اندازهای متنوع جغرافیایی و تاریخی، به جذابیت مباحث بیکر کمک می‌کند.

ترجمه این کتاب به دلیل تک موضوعی نبودن آن، و آمیختگی رشته‌ها و حوزه‌ها که به تعبیر بیکر نوعی هم‌نهشتی را در بخش‌های مختلف آن پدید آورده، کاری بس دشوار بوده و به نویسنده در واژه‌گزینی درخور آن نیاز داشته است، که گاهی اوقات ابداع واژگانی نو را ایجاب می‌کند؛ از این رو سعی شده است با بضاعت اندک مترجم نهایت جدیت در این امر به کار گرفته شود.

امید است اساتید محترم و فرهیختگان این عرصه نو در تاریخ و جغرافیا، از بیان نقص‌های ترجمه حاضر و اعلام خیر و خوش دریغ فرمایند.

مرتضی گودرزی
مهرماه ۱۳۹۰ هـ ش

www.ketab.ir

بیش از یک سده پیش، جورج الیاس توورج کتابی دربارهٔ روابط جغرافیا و تاریخ به رشتهٔ تحریر درآورد (Oxford, 1901). وی به عنوان مورخ این پیش فرض که در جملهٔ آغازین کتابش آورده است، مبنی بر آن که «تاریخ بدون جغرافیا دریافتنی نیست»، به نگارش پرداخت. من نیز در مقام جغرافی‌دان از این پیش فرضی مکمل آغاز می‌کنم که «تاریخ بدون جغرافیا دریافتنی نیست». هدف من در این کتاب یافتن وابستگی دو سویهٔ جغرافیا و تاریخ است. این کار را در مقام یک جغرافی‌دان انجام می‌دهم. اگرچه از سال ۱۹۰۱ میلادی تاکنون مطالب زیادی در خصوص روابط بین جغرافیا و تاریخ نگاشته شده، اما پرداختن بدین موضوع در حد یک کتاب به این نگارگر تحقق نیافته است. اثر لوسین فور^۲ (۱۹۲۲)، که به نام *مقدمه‌ای جغرافیایی بر تاریخ* (۱۹۲۵م) ترجمه شده، بدین مقصود نزدیک گردیده است. کار جدیدتری که قرین آن کتاب بود، ویرایش دوم ویرایش‌های (اچ. سی. داربی)^۴ پس از مرگ وی بود که تقریباً چهل سال پس از نگارش آن انتشار یافت و بیشتر به ماهیت جغرافیای تاریخی مربوط می‌شد، تا به «روابط بین تاریخ و جغرافیا». با چند از موضوع دوم برای عنوان کتاب استفاده شده بود (Darby, 2002). نبودن یک جایگزین برای کتاب جورج، شاید بدین دلیل بوده که موضوع آن بسیار گسترده است؛ اما این احتمال نیز وجود دارد که مضمون آن بسیار جنجالی بوده؛ با تأکید بر آنچه یک مورخ نکته‌سنج با تعبیر «شکاف بزرگ»

1 H. B. George

2 Lucien Febvre

3 *La terre et l'évolution humaine: introduction géographique à l'histoire*

4 H. C. Darby

بین تاریخ و جغرافیا آن را توصیف کرده است (Marshall, 1985: 22). کتاب من به کاوش در ماهیت آن انفکاک و راه‌های پیوند تاریخ و جغرافیا می‌پردازد.

مخاطبان اصلی من در این کتاب دانشجویان و دانش‌آموختگان هم تاریخ و هم جغرافیا هستند. مبنای جستارهای تاریخ‌شناختی من، پژوهش‌های دکتری‌اش در زمینه جغرافیای زراعی و سکونت در انگلستان دوره میانه و کارهای جدیدتر او در خصوص جغرافیای اجتماعی مناطق روستایی سده هجدهم میلادی است. شالوده آن طرح‌های پژوهشی بنیادی و حس کنجکاوی زرف در خصوص نظریه و عملکرد جغرافیا و تاریخ بوده که با آگاهی‌های فزاینده‌ای از تنوع کارکرد جغرافیای تاریخی از زمانی به زمانی و از مکانی به مکانی دیگر پیوند یافته است. کوشیده‌ام ضمن تحلیل شاخه‌ای از گرایش‌ها و عملکردهای متفاوت در جغرافیا و تاریخ، به این تنوع معنا بخشم.

این کتاب هم‌اکنون جغرافیای تاریخی نیست؛ کتابچه‌ای آموزشی برای کسانی که می‌خواهند یکی از کارورزان این رشته باشند، نیز نیست؛ نوعی راهنمای میشل^۱ برای جغرافیای تاریخی هم نیست. قصد من ارائه فهرستی از زبانی تمامی یا حتی بخشی از مسائل خاص و منابع، روش‌ها و شیوه‌ها در قلمرو جغرافیای تاریخی نیست. هدف کلی‌تر من بررسی تاریخ‌شناسی روابط جغرافیا و تاریخ و کاوش در قلمروهای جغرافیای تاریخی و تاریخ جغرافیایی است. هدف دوسویه من، ژرفا بخشیدن به آگاهی تاریخی جغرافی‌دانان و گسترش آگاهی جغرافیایی مورخان است. وی در درجه نخست در پی آن نیست که تا گرایش‌های جغرافیای تاریخی را انعکاس دهد، یا شیوه‌نامه‌ای برای پیشرفت آینده آن تدوین کنم؛ هر دو موضوع نیز پرداخته خواهد شد. گرایش‌های پژوهشی افت و خیز دارند؛ اما موضوع مورد علاقه من شناسایی برخی از امور پیوسته بنیادی در جغرافیای تاریخی و روابط بین جغرافیا و تاریخ است.

اندیشه نگارش این کتاب به سال‌ها پیش باز می‌گردد و تکمیل آن در راستای اولویت علمی من، پس از بازنشستگی از تدریس در کمبریج بوده است. من از مباحثی در این کتاب به آن که در باب موضوع آن‌ها با بسیاری از همکارانم در سرتاسر جهان در طول سال‌های متلاطم حرکت داشته‌ام. هنگامی که دانشجوی کالج دانشگاه لندن بودم، اچ. سی. داری برای نخستین بار علاقه مرا به

1 Michelin Guide

کتاب راهنمای میشلن، مجموعه کتاب‌های راهنمایی است که شرکت پلاستیک‌سازی میشلن در فرانسه آن را منتشر می‌کند. در میان این مجموعه از کتاب‌ها مشهورترین آن کتابی است که به ارزیابی غذای رستوران‌ها و نشان دادن آن با ستاره پرداخته است.

روش‌شناسی جغرافیای تاریخی برانگیخت. من به کلیفورد^۱ نیز بسیار مدیونم. مع هذا، ایده‌های من به صورتی مستقل رشد کرد؛ ضمن اینکه به اندازه کافی خوش‌اقبال بودم که همکار وی در کمبریج باشم و برخی از دیدگاه‌های او را مورد پرسش قرار دادم؛ بیشتر به دلیل مخالفت‌های آشکار وی؛ زیرا او انتقاد را به راحتی تحمل نمی‌کرد. با وجود این، کلیفورد همچنان در مقام الهام‌بخش اصلی در گرایش من به روش‌شناسی جغرافیای تاریخی باقی ماند. همان‌طور که فردریش نیچه در «بنین گفت زرتشت»^۲ (۱۸۸۳م)، گفته است: «کسی که همیشه شاگرد باقی می‌ماند، زحمات او را به خوبی جبران نمی‌کند».

همکاران دیگر اشتیاق مرا برای بحث، با آمادگی پاسخ گفتند. من مخصوصاً از هیوگ پرنس^۳ سپاسگزارم، چون در وقتیکه در کالج دانشگاه لندن استاد من و سپس همکارم بود، تمایل داشت با من وارد بحث شود. همچنین مدت رهن منت بسیاری از همکاران خود در گروه جغرافیای تاریخی دانشگاه کمبریج، شتم که طی سال‌های متمادی در گفتمان‌های پر شوری درباره ماهیات تاریخ و جغرافیا با من شرکت داشتند. این همکاران عبارت اند از تیم بلیس-اسمیت^۴، مارک بیلینج، جیم دانکان^۵، هارولد فاکس^۶، «ایرگ اسکوک»^۷، درک گریگوری^۸، فیلیپ هاول^۹، گری کرنز^{۱۰}، جک لانگتن^{۱۱}، ران مارتین^{۱۲}، جان میشل^{۱۳}، جان پاتن^{۱۴}، کلیفورد اسمیت^{۱۵}، ریچارد اسمیت^{۱۶} و تونی ریگلی^{۱۷}، به علاوه، از دانشجویانم به اینک فارغ‌التحصیل شده‌اند، مخصوصاً کسانی که سپس عالمان جغرافیای تاریخی یا مورخین جغرافیایی برجسته‌ای شده‌اند، مطالب بسیار آموخته‌ام؛ که از آن جمله اند: مایکل بارکهام^{۱۸}، سارا بندال^{۱۹}، «این بلاك»^{۲۰}، لورا کامرون^{۲۱}، بروس کمپل^{۲۲}، مارک کلری^{۲۳}، مایکل هفرمن^{۲۴} و مارک اورتن^{۲۵}. در این رابطه من به روش‌شناسی جغرافیای تاریخی عمیق‌تر می‌شد، به همین‌سان نیز با شمار زیادی از کارشناسان، ارتباط‌های مفید

1 Clifford

3 Hugh

5 Jim Duncan

7 Ronald G. W. Goscock

9 Philip

11 Jack Langton

13 Jean Mitchell

15 Clifford Smith

17 Tony Wrigley

19 Sara Bendall

21 Laura Cameron

23 Mark Cleary

25 Mark Overton

2 Also sprach Zarathustra

4 Bayliss-Smith

6 Harold Fox

8 Derek Gregory

10 Gerry Keams

12 Ron Martin

14 John Patten

16 Richard Smith

18 Michael Barkham

20 Iain Black

22 Bruce Campbell

24 Michael Hefferman

بیشتری برقرار می‌کردم.

ازجایزبانگ که^۱ (چین)، اکی‌هیرو کیندا^۲ (ژاپن)، ژان-رابرت پیت^۳ (فرانسه)، جو پاول^۴ (استرالیا)، یولف اسپرونک^۵ (سوئد) و ویمین کو^۶ (چین)، بهره برده‌ام.

همچنین از تماس‌های شخصی که با بسیاری از مورخان داشته‌ام، بهره‌افر برده‌ام؛ هرچند ملاقات من با آنان غیر رسمی‌تر از جغرافی‌دانان بوده است. مؤثرترین مورخان، موریس برسفورد^۷، رجبیس^۸، پتر بورک^۹، الاین کوربین^{۱۰}، دلیو. جی. هاسکینز^{۱۱}، جان مریمن^{۱۲}، جوان ترسک^{۱۳} و رابرت تومز^{۱۴}، بوده‌اند و من از ترغیب و تشویق آن‌ها سپاسگزارم.

من برخی از نظریه‌هایی را که در این کتاب ارائه شده، در همایش‌ها و گردهمایی‌ها آزموده‌ام. مختصراً، باریه‌هایی که توسط گروه پژوهشی جغرافیای تاریخی مؤسسه جغرافی‌دانان بریتانیا^{۱۵} و انجمن جغرافی‌دانان آمریکا^{۱۶} در مجموعه‌ای از کنفرانس‌های بین‌المللی عالمان جغرافیای تاریخی، در همایش‌های کنفرانس دائمی اروپا برای بررسی چشم‌انداز اروپایی، و در مجموعه بحث‌های مقطعی جغرافیای تاریخی، دانشگاه کمبریج، تدوین گردیده است. عرضه این‌گونه نظریه‌ها همواره برایم سودمند بوده است و من از بسیاری از شرکت‌کنندگان گردهمایی‌ها به پاس نظریه‌های سازنده‌شان کمال امتنان دارم.

علاوه بر این، البته این کتاب براساس دانایی و فهم من از نوشته‌های بسیاری از جغرافی‌دانان، مورخان و پژوهندگان دیگری متکی است که با آن شخصاً آشنایی ندارم، اما بسیار مدیون آن‌ها هستم. من در ارجاع‌های کتاب، ضمن قدردانی از آشنایی منی از این دین را ادا کرده‌ام. با وجود این، با توجه به دامنه این کتاب، استادهای من تنها بخش کوچکی از آثار مرتبط و شمار نسبتاً اندکی از پژوهندگان را دربرمی‌گیرد که در دو حوزه جغرافیا و تاریخ فعالیت دارند. ارجاع‌های ذکر شده، آن‌هایی‌اند که برایم آشنا هستند و به نظر من در بیان نکات اصلی که مایل به ارائه آن‌ها هستم، سودمندند؛ هرچند منابع ذکر شده گسترده‌اند، اما این ارجاع‌ها بر این کتاب هستند.

- 1 Jianxiong Ge
- 3 Jean-Robert Pitte
- 5 Ulf Sprong
- 7 Maurice Beresford
- 9 Peter Burke
- 11 W. G. Hoskins
- 13 Joan Thirk
- 15 Institute of British Geographers

- 2 Akihiro Kinda
- 4 Joe Powell
- 6 Weimin Que
- 8 Régis Bouis
- 10 Alain Corbin
- 12 John Merriman
- 14 Robert Tombs
- 16 Association of American Geographers

و فهرست کلی یا جامعی از فعالیت‌های پژوهشی جغرافیا و تاریخ را در بر نمی‌گیرند. ضمناً، ارزش و اعتبار نسی پژوهش‌هایی که در این کتاب ذکر یا حذف شده است، مورد نظر نیست. من به بسیاری از خطاهای مربوط به از قلم انداختن برخی از پژوهش‌ها اعتراف می‌کنم، و به بهانه تسکین احساس قصور خود می‌گویم که در کتابی از این نوع، چنین خطاهایی اجتناب‌ناپذیر است. همه خوانندگان کتاب من از دیگر موارد پژوهش‌هایی که احتمالاً برای بیان نکته‌های کلی آن استفاده نشده‌ام، اطلاع خواهند یافت.

بگذارید از رویه سبکی خود را به دقت توضیح دهم: اولاً، هنگامی که در متن به آثار منتشره پیش از سال ۱۹۹۴ می‌ارجاع می‌دهم، از زمان گذشته استفاده می‌کنم، و وقتی آثار منتشر شده در آن سال یا پس از آن را ذکر می‌کنم، (فرض من در این پژوهش‌ها این است که نیمه - حیات آثار تاریخی - جغرافیایی، یعنی زمانی که طی آن نیمی از تمامی نوشته‌های مؤثر کنونی منتشر شد، حدود هشت سال است)، از رویه نخست نام و یا اسم کوچک وی را می‌آورم؛ اما در اشاره‌های بعدی تنها از نام خانوادگی استفاده می‌نماید.

مطالب این کتاب در مؤسسه‌های بسیار گردآوری شده است؛ از این رو من از مسئولان کتابخانه‌ها و کارکنانشان کمال قدردانی را دارم، زیرا بدون مساعدت کارشناسان آنها، این طرح نمی‌توانست توفیق حاصل کند. به‌ویژه از بسیاری از کارکنان شوق‌انگیز کتابخانه دانشگاه کمبریج و جین رابینسون^۱ و کولین مک‌لنن^۲ از کتابخانه گروه جغرافیای دانشگاه کمبریج سپاسگزارم. از فیل استیکلر^۳ و جیمز یولدن^۴ در آن گروه به پاس کمک‌های در هیئت هیئت‌های تشکر می‌کنم. همچنین واقعاً مدیون مؤسسه‌های مختلفی هستم که هزینه پژوهش‌های یادمان را تأمین نموده‌اند. از دانشگاه کمبریج، کالج ایمانوئل کمبریج، آکادمی بریتانیا،^۵ انجمن بریتانیا، انجمن کانادا،^۶ آکادمی علوم چین،^۷ و سازمان لور هولم^۸ تشکر ویژه دارم. به‌علاوه، از بسیاری دانشگاه‌های آمریکای شمالی، اروپا، فلسطین اشغالی، ژاپن، و چین که برای ارائه مقاله و حضور در جلسه‌ای با استادان و دانشجویان شان مرا دعوت نمودند، کمال امتنان را دارم. همچنین بسیار مرهون مسئولان انتشارات دانشگاه کمبریج هستم و مخصوصاً از ریچارد فیشر، مدیر بخش علوم انسانی و علوم

1 Jane Robinson

3 Phil Stickler

5 British Academy

7 Canada Council

9 Leverhulme Trust

2 colin MacLennan

4 James Youlden

6 British Council

8 Chinese Academy of Sciences

اجتماعی آن مؤسسه، به پاس فرصتی که برای نگارش این کتاب در اختیارم قرار گرفت و بابت انتظار صبورانه وی به منظور تکمیل آن، کمال امتنان را دارم. همین‌طور از ریچارد دنیس^۱ و دریک هولدرورث^۲ که نظریه‌های بسیار سازنده‌ای بر پیش‌نویس‌هایم ارائه نمودند، بی‌اندازه سپاسگزارم. البته، مسئولیت خطاهای موجود و اشتباهات ناشی از نظریه‌های ارائه شده را، خود می‌پذیرم. مراحل پایانی انتشار کتاب به میزان زیادی از عنایت جکی وارن^۳، ویراستار بخش تولید (علوم انسانی و علوم اجتماعی) در انتشارات دانشگاه کمبریج، و از کارول فلینگهام وب^۴ که به جزئیات نسخه چاپی و رونوشت‌ها توجه خاصی مبذول داشته، بهره برده است. نمایه کتاب توسط سیمون وارن^۵ تدوین گردیده است. من قدردان خدمات همه آنان برای تکمیل این کتاب هستم. همچنین از مسئولان مراکز پخش برای استفاده از مطالب دارای حق انحصاری چاپ تشکر می‌کنم: انتشارات دانشگاه کمبریج برای پیرهای ۱-۲، ۲-۲، ۲-۳، ۲-۴، ۳-۱، ۳-۲ و ۴-۲؛ انتشارات بلکول^۶ برای تصویرهای ۵-۶؛ مؤسسه علوم السویر^۷ برای تصویر ۳-۲؛ مرکز هنر بریتانیایی یل^۸ برای تصویر ۴-۱؛ و انتشارات دانشگاه یل^۸ برای تصویر ۵-۱.

سرانجام، عمیقاً از همسر من، به پاس اعتماد و حمایت بی‌دریغش سپاسگزارم. این کتاب را به او و پسران‌مان، آندرو و جرمی و به غویس‌مان، بنان، و دو نوه‌مان، جک و سارا، تقدیم می‌کنم. اگرچه این کتاب در مورد پژوهش‌های نگارش گذشته است، آنچه برای من بیشترین اهمیت را دارد آینده آن‌هاست.

کالج ایمانوئل، کمبریج

روز سنت سسیلیا،^۹ ۲۰۰۲ م

1 Richard Dennis

3 Jackie Warren

5 Simon Cross

7 Elsevier Sciences Ltd

2 Deryck Holdsworth

4 Carol Fellingham Webb

6 Blackwell

8 Yale Center for British Art